

„haanden i Tidens Løb efter derom nærmere vedtagen Bestemmelse overgaa til den førstomtalte „i strengere Forstand historiske Afdeling af Arkivet.“

Det Indhold, som saaledes er givet den henfastede eller ubestemte Ide om et Rigsarkiv, svarer til den Tanke, der blev lagt til Grund for Arkivplanen af 1850, og naar jeg efterlæser de af det høie Ministerium paapegede Ytringer i Rigsdagstidenden, finder jeg deri ikke saa uklare Begreber om Arkivvæsen i det Hele og vort danste Arkivvæsen i det Enkelte, om hvad man hos os vil have indført, og hvad der allerede hos os er indført. Den der omtalte Adspjittelse af Arkivalierne kan i det Mindste ikke anvendes paa Geheimearkivet, der siden Udførelsen af Arkivplanen af 1850 hver Dag besøges af et stedse stigende Antal Studerende, som der finde samlet indenfor en almindelig bekendt Tidsgrænse, hvad tidligere var baade adspjittet og vanffelig tilgængeligt. Den i Maret 1850 nedsatte Kommission, især Departementsdirektørerne i Indenrigsministeriet og Finantsministeriet (Larsen og Holm), gif nemlig netop ud paa at fortsætte, hvad der meget tidlig var begyndt, og saaledes at danne i Forbindelse med det Kongelige Hus-Arkiv (Geheimearkivet) et almindeligt Rigsarkiv for ældre Sager, og da en Tidsgrænse syntes den eneste naturlige, blev denne bestemt til 1750, men stulde efterhaanden i Tidens Løb — Larsen mente hvert 20de Aar — skydes længere frem. Senere foreslog Indenrigsministeriet at bestemme Grænsen for det gamle Rigsarkiv til Maret 1784, hvilket dog jeg den Gang (11te Februar 1851) ikke turde tilraade. Kommissionens Aerslag vandt Bifald hos alle Ministerier, der ogsaa alle loode aflevere, indtil den ligeledes fra det forenede Kammerarkiv begyndte Aflevering maatte foreløbig afbrydes, først fordi Geheimearkivet manglede Plads, siden fordi man 1871 syntes at ville forlade Arkivplanen af 1850 og danne af Kammerarkivets endnu ikke afleverede ældre Dele et andet saakaldet historisk Arkiv i Forbindelse med Ministerialarkivet. Jeg mener da, at man ved Arkivplanen af 1850, saaledes som det høie Ministeriums Skrivelse udtryffeligt opretholder den, vil have i Geheimearkivet et vækkelig Rigsarkivs første Sektion eller det gamle Rigsarkiv, og at man i de samlede Ministerialarkiver vil have Rigsarkivets anden Sektion, hvert med sin Sektions-Chef under en fælles Overbetsyrelse i den vedkommende Departementschef i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Dannelsen af Rigsarkivets anden Sektion er formentlig tilfattet, naar den ministerielle Skrivelse efter Folkethingets Udvalgets Betænkning taler om, „at samtlige spredte Regjeringsarkiver burde samles til eet Arkiv“ o. s. v. Om Udførelsen af denne Tanke bør jeg Intet sige, da jeg savner Erfaring om, hvad Administrationen er bedst tjent med, hver sit eller eet fælles Ministerialarkiv for alle Ministerier. Den eneste Erfaring, som jeg har, er kun den, at Undenrigsministeriet, Rigsministeriet og Marineministeriet hidtil have holdt fast paa deres specielle Arkiver fra en nyere Tid og, efter hvad Folkethingets Udvalg meddeler, at man for nogle Aar siden, efterat Rancellis- og Rentekammerarkivet vare komne under een Kontorchef, atter forsaavidt stille dem ad, at Arkivfuldmægtigen faktisk blev Chef for den ene Afdeling.

Efter disse Bemærkninger i Anledning af den ministerielle Skrivelses Indledning skal jeg nu vende mig til de ovennævnte tvende direkte Spørgsmaal uden andet Betydning end deres direkte Indhold.

1. Naar det høie Ministerium anser Tilbeiebringelsen af et nyt eller udvidet Lokale for en nødvendig Betingelse for den nu tilfattede Ordning af vort Arkivvæsen, saa kan jeg ikke Andet end fuldkommen dele denne Mening. Det er en almindelig og let forstaaelig Erfaring, at enhver Samling af utrykte eller trykte Sager (Arkivalier eller Bøger), der efter længere Ophobning paa eet Sted skal omflyttes, omordnes og opstilles paa et andet Sted, stedse fordrer forøget Plads. Jeg har ikke alene i mine smaa private Forhold gjentagne Gange gjort denne Erfaring og dyrt maattet betale, at jeg ikke forud havde taget tilfæræffeligt Betydning til den; men ogsaa det Offentlige har netop i vore Dage maattet gjøre den samme Erfaring. Universitets-Biblioteket fik for saa Aar siden en ny og kostbar Bygning, men skal efter sigende allerede mangle Plads; Geheimearkivet fik ogsaa efter Arkivplanen af 1850 en betydelig Udvidelse ved trende Svælvinger, trængte dog saa Aar efter til en endnu større Udvidelse og fik den, men er alligevel derefter allerede nu saaledes optaget, at det er et Spørgsmaal, om det i sit nuværende Lokale kan optage, hvad det efter Arkivplanen skal have; endelig fik det Store kongelige Bibliotek nylig en meget betydelig Udvidelse i hele Bygningens Længde, men skal jo alle de tre trænge til forøget Plads. Jeg tør saaledes væ. overbeviist om, at Regjeringen ikke vil begynde nogen ny Omordning af Arkivvæsenet, uden at være i Besiddelse forud af det Lokale, som dertil uundgaelig er nødvendigt.

En meget betydelig Udvidelse vil efter min Mening fordres, hvorledes man end tænker sig Udførelsen af den svævende Ide om et Rigsarkiv; men jeg skal nærmest anvende